

In het voetspoor van middeleeuwen

► U wandelt langs de Bijleveld, een brede vaart die in 1413 werd gegraven in opdracht van de Graaf van Holland. Het is moeilijk voor te stellen hoe noeste grondwerkers hier hebben staan ploeteren met scheppen en kruiwagens. Graven in een natte veenbodem valt niet mee. U merkt het zelf als uw schoenzolen zich vastzuigen in de zompige bodem.

Voormalig spoorlijntje

De route start in Wilnis bij het voormalige raadhuis. Wilnis is geen zelfstandige gemeente meer, maar onderdeel van de fusiegemeente De Ronde Venen. Weinig verrassingen in het dorp, behalve dan misschien dat u hier een Stationsweg aantreft en een stationsgebouw waar al een halve eeuw geen treinen meer stoppen. Volgens een dienstregeling uit 1921 kon de reiziger in 50 minuten van Amsterdam naar Wilnis sporen met de Hollandsche IJzeren Spoorweg Maatschappij (HIJSM). Het lijntje schijnt populair te zijn geweest bij Amsterdamse sportvissers. De grote veenplassen in de buurt van Wilnis zaten namelijk vol vis. In de jaren 1923-1926 werden de plassen drooggelegd (aan het eind van de route komt u langs een droogmakerij). Daarmee verloor het spoor veel reizigers. Ook om andere redenen raakte het lijntje in verval. Het stationsgebouw is nog te herkennen aan het tegelwerk boven de entree met de naam WILNIS.

De kwelling van kwelwater

Droogmakerij Wilnis-Veldzijde heeft binnen een eeuw de transformatie door-gemaakt van land naar water en terug naar land. In de 19e eeuw vond groot-schalige veenwinning

plaats tot onder de grondwaterspiegel. Daardoor ontstonden omvangrijke plassen. Hoe groter de water-massa, hoe gevaar-lijker de situatie voor de omliggende dor-pen. Daarom was bij

de veenontginning al contractueel vastge-legd dat de plassen zouden worden drooggemaakt. De verwachting was dat vruchtbare klei aan de oppervlakte zou komen, maar dat viel

nogal tegen. De boe-ren hadden veel last van kwelwater dat vanuit de hoger gelegen veenpolders binnensijpelde. Daar-door is de bodem alleen te gebruiken als grasland.

Grensmarkering van een boomkwekerij bij Wilnis (foto Remko Dalkmann)

Langhuis en T-huis

Op weg naar de Bijleveld passeert u enkele karakteristieke boerderijen aan de **Oud-huizerweg (1)**, zoals langhuisboerderij IJda's Hoeve op nummer 18. Bij dit type boerderij ligt het woongedeelte in één lijn met de stal en de hooizolder (alles onder één dak). Anders dan bij het T-huistype waarbij het woongedeelte dwars op het bedrijfsdeel staat (twee daken). Een dergelijke boerderij (1925) staat aan de Oudhuizerweg 28. Het groot uitgevallen voorhuis heeft een robuuste topgevel boven de voordeur en een afgewolfd zadeldak. De twee nokken zijn licht afgeschuind. Verderop aan de Oudhuizerweg staat een van de zeer zeldzame molens

in deze omgeving: een korenmolen (1823) van het type **achtkante bovenkruier (2)**. Alle watermolens die ooit hebben gezorgd voor het drooghouden van de polders, zijn verdwenen. Deze korenmolen is vermoedelijk vroeger een watermolen geweest.

Bijleveld

De tocht langs de **Bijleveld (3)** is het mooiste en rustigste deel van de route. De Graaf van Holland liet deze vaart graven om de afwatering van de veenontginningen ten noorden van de Oude Rijn te verbeteren. De kolonisten onttrokken water aan de bodem bij het in cultuur brengen van de moerassen. Daardoor zakte de bodem (inklinking) en werd het steeds moeilijker overtollig water kwijt te raken. Bij hoog water overstroomden de sloten en weteringen. Via de Bijleveld kon het water worden geloosd op de lager gelegen Amstel. Later werd de vaart ook gebruikt voor de scheepvaart tussen de Oude Rijn en Amsterdam. Langs het water liep een jaagpad voor paarden die trekschuiten moesten voorttrekken.

Knuppelpad

Wie over de **Wilnis Zuwe (4)** wandelt, kan niet vermoeden dat hier in de vroege Middeleeuwen al mensen gewandeld hebben op weg naar Wilnis. Een zuwe was een smal pad dwars door een veenmoeras. Het bestond uit dicht naast elkaar gelegen boomstammetjes en takken. Vandaar de benaming knuppelpad. Het houten wegdek moest voorkomen dat men wegzakte in de zuigende veenbodem. Het woord zuwe zou zijn afgeleid van het oud-Franse woord suer wat droogmaken betekent en weer verwant is aan het Latijnse woord sugare: zuigen. Langs de Wilnis Zuwe valt goed het hoogteverschil te zien tussen de **droogmakerij (5)** en de oorspronkelijke **veenbodem (6)**. De diepgelegen polder aan de overzijde van de ringvaart is droogmakerij Wilnis-Veldzijde op -5.5 meter. Rechts ligt een niet-uitgeveende polder (bovenland) op slechts 2 meter beneden NAP. Voor de drooglegging was de droogmakerij een uitgestrekte en visrijke watermassa.

Afstand:
6 km - 1,5 uur

Startplaats:
voormalige raadhuis
van Wilnis

Markering:
ANWB-bordjes en
geel-rood-gele stickers

Bereikbaarheid:
bussen vanaf Woerden,
Abcoude en Utrecht

Parkeren:
Wilnis

Horeca:
diverse mogelijkheden aan
de Dorpsstraat in Wilnis

Honden:
niet toegestaan op het pad
langs de Bijleveld

